

ШЫН

Совет Эвилелиннің Коммунисттик партиясының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажилчы чоннар депутаттарынның област Советиниң органы

1953
ОКТАБРЬ
20
ВТОРНИК
№ 205 (2890)
ӨРТӨЭ 20 коп.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ (1 арын).
Партияның кыйгырын ёзугаар— колхозтарже болгаш МТС-терже (1 арын).
ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ: Т. Бегзи.—СЭКП ТК-ның Пленумунуң шийтирлерин пропагандалаар болгаш амыдыралга боттандыраар (2 арын).

Н. Курбатский.—Көдээге партия-жи-политиктиг ажалдын денчелин беддер (2 арын).
М. Помелов.—Бюджеттиң акша-хөреңгилерин камныг чарыгдар (3 арын).
А. Онисимова.—Колхозка уруглар яслин канчаар организаастаарыл (3 арын).

Профэвилелдериниң III Бүгү-делегей конгреси (4 арын).
Айыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң даргазына А. Я. Вышинскийниң чагаазы (4 арын).
Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациянының күүсекчи бюрузунуң Кол Ассамблеяның даргазына чоруткан чагаазы (4 арын).

КОЛХОЗ БҮРҮЗҮНГЕ АГРО-ЗООТЕХНИКТИГ КУРСТУ ОРГАНИЗАСТААР

Көдээ ажил-агыйның амгы үдеги улуг болгаш нарын сорулгаларын шийтирээрине база хөй адырлыг, улуг коллективтиг ажил-агыйны бүгү талаалыг шын чорударына колхоз бүдүрүлгезиниң хөгжүлдесинде экономиктиг, агротехниктиг, зоотехниктиг кол билиглерни колхозчу бүрүзүнү шингээдиң алыры чугула сорулганы бирээзи. Амгы үеде колхозчу ажил-агыйны мергежилдик кадрлар-биле хандыраары—колхозтарны организаастаар, ажил-агый талазы-биле улам ылай быжылгаларын эң чугула сорулгазы болур.

СЭКП Төп Комитетиниң сентябрь Пленумунуң доктаалында—колхозчуларын болгаш совхозтар ажилчуларын өөредилге ёзу барымдаалаар чорукту чайлаткан, үш чыл хуусаалыг агро-зоотехниктиг курстарын ажилын шынгымызы-биле өкчилдер, колхозтарнын болгаш совхозтарнын бүдүрүлгечи ажил-чорудулгазын өкчилдерин хандыраар төлөөде, ажилдын мурнакчы аргаларын ажилчуларын талазы-биле практиктиг чачылдарны курстарын дыннакчыларынга угадып шингээдири—айтып турар.

Социалисттик көдээ ажил-агыйның мурнакчылары агрономияны болгаш зоотехнияны бурунгаар хөгжүдүп, көдээ ажил-агыйның ёзулуг чартыкчылары апарган, чүге дээрге, чаа машина техниканы чөп ачылган, агрономдук, зоотехниктиг билиглерин ханызы-биле шингээдиң ап, боттарының практиктиг ажилына мичуринчи эртемниң чедишкенин ачылган турарлар.

Көдээ ажил-агый пропагандаларының болгаш эртемниң база мурнакчы дуржулганын чедишкенин колхозчу бүдүрүлгеге шингээдири херээн чедир үнелес чорукту чок кылар болгаш мурнакчы дуржулганы колхозчу массаларга калбаа-биле нептередилге бүдүрүлгеден чардыктырбай агро-зоотехниктиг курстарын дамчыштыр чорулар болгаш колхоз, совхоз бүрүзүнү бүдүрүлгө онаалдалары-биле сыйып холбаштырар. 1950 чылдан эгелээш колхозчу кадрларнын массалыг өөренир, үш чыл хуусаалыг чангыса-ай өөредилге программалыг агро-зоотехниктиг курстарын колхозтарга организаастап тургускан. Ол курстарын программаны бүтүн шингээдиң алган колхозчулар көдээ ажил-агый талазы-биле I болгаш II чергениң мастерлери болур.

Бистин областтың анык колхозтарын организааста, ажил-агый талазы-биле быжылгаларына болгаш улам-на хөгжүдерине Коммунисттик партия болгаш Совет чак бугу таарымчалыг байдалдарын тургузуп берген. Колхозчулар мурнакчы эртемнерни, техниканы болгаш агро-зоотехниктиг билиглерин өөренип алырыне четпейн чүктүп турарлар. Эрткен чылын Улуг-Хем районда Димитров аттыг колхозка (башкызы агроном эш Пешемская), Кызыл районда «Бай-Булуң» колхозка (башкызы эш Митрофанов) агро-зоотехниктиг курстарын организаастыг болгаш баш бурунгаар белеткедиг эрттирген. Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» биле Кочетов аттыг колхозтарга агро-зоотехниктиг курстар өөредилге программанын чедишкенин күөсеткен. Ындыг болза-даа, эрткен чылын чамдык черлерге агро-зоотехниктиг курстарын четчелеп тургузарының планын күөсетимен болгаш херек ырында чүгле 76 хуузу ажилдап турган. Курстарын өөредилгези декабрь, январь айларда орайтап эгелээни-биле өөредилгениң программасы күөсетимен. Агро-зоотехниктиг курстарын организаастап тургузар болгаш оларнын кичээлдерин белик денчелге эрттирер талазы-биле ажилдарына Каа-Хем, Эрзин, Чаа-Хөл районнар онза четпес чорутканнар. Оон түннелинде агро-зоо-

техниктиг курстарын өөредилге программанын чартын безин шингээдиң алган группалар чок болуп турар. Чамдык районнарда агро-зоотехниктиг курстарын бедик билигиг башкылар-биле хандыраарын, харын теоретиктиг белеткели кошлак, тускай эртем чок, чүгле практикка ажалдыг кижилерге дагып турган чүдүлдер бар. Ол ышкаш кичээлдерин баш бурунгаар белеткени колхозтар баштаар черлери боттуг удуртпайн, курстарнын дыннакчыларын колхоз баштаар черин хуралына бадылавын, анаа-ла кирип санап турган. Оон түннелинде дыннакчыларнын харысалгазы кудулак, кичээлдерин үзер чоруктар эвээш эвес болуп, дыка хөй колхозтарга болгаш совхозтарга кичээлдерин таарыштыр дерип кылбаан, өөредилгенин көргүзүп материалдары-биле, саазын, карандаш, чырыткы-биле хандыртпмаан черлерге чорулап турган.

Чуртун мурнакчы чартыкчыларын, механизаторларнын, малчыларнын байлактыг дуржулгаларын ханызы-биле өөренип ап, ону бистин колхозтарының, совхозтарының бүдүрүлгелеринге шингээдиң алыры—коммунизмниң тилелгезин дүргедеринге тергини улуг ужур-дузалыг. Эртемниң, техниканың болгаш мурнакчы дуржулганын чайыннанчак чедишкенин пропагандалаар талазы-биле областтың база районнарнын көдээ ажил-агый болгаш белеткедиг эргелдери, оларда көдээ ажил-агыйның пропагандаларына талазы-биле ажилдап турарын манаа айтыр херек.

Агро-зоотехниктиг курстарын өөредилгезин бүгү колхозтарга болгаш совхозтарга бо чылдын октябрь бирээде эгелээр ужурап турбуз, мынчага чедир чангыс-даа районда эгелевезини чугаалаарга-ла ажилдын байдалы билине бээр. Ол болза, районнарнын партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органдарнын удурткучуларының талазындан колхозчу массаларны өөредилгеге чогур сагыш салбаанын айтып турар.

СЭКП райкомнарнын болгаш райкүүсомнарнын, көдээ ажил-агый органдарнын удурткучуларынын, колхозтарда партия органдарнын чугула сорулгазы—колхоз бүрүзүне агротехниктиг болгаш зоотехниктиг курстарын доп-доран ажалдарын организаастыг белеткедиг болгаш курстарга башкылар мергежилдик бедик билигиг агрономнарны, зоотехниктерни бүгү тала-биле шилип алырын чорудары болур. Чүгле бедик билигиг, болуун херээн билир мастер тускай эртемниглер көдээ ажил-агыйнын мастерлерин белеткеп шыдаар деп чүвени утпас херек.

Курстарын өөредилгезин бүдүрүлгө ажилдарында чардыктырбайн, дыннакчыларнын өөредилге планын болгаш кичээлдерин чорудар чуртун бүдүрүлгө ажилдарының байдалына дүүштүр тургузар. Районнарнын, колхозтарнын, совхозтарнын, МТС-териниң удурткучулары болгаш көдээниң культура чыры-амышкын черлери колхозчуларнын агро-зоотехниктиг курстарынын дарый ажытынарына таарымчалыг байдалды тургузарын, оларга оран-бажыңнарын болгаш өөредилгенин яны-бүрү херекселдерин (өөредилге номнарын, көдээ ажил-агыйнын кино-чуруктарын, плакаттарын, саазын, карандаштарын, оттулар ыяжын, чырыткызы) хандырап бээр хүлээлели.

Бистин областтын колхозчу ажилчиликтери эртемнерин болгаш мурнакчы дуржулгаларын чедишкенин шингээдиң албышаан, чер ажилынын болгаш мал ажилынын мастерлери болуп, социалисттик көдээ ажил-агыйнын бедик культуразы дээш улам-на идепкейлик демиселчилери болурлар.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ

Бурят-Моолдун нөдээ районунда

Байкало-Кударинский районун ажилчы чоннары СЭКП ТК-ның Пленумунуң доктаалын чедишкенин күөседиринче бүгү күжүн салып турар. Көдээ ажил-агыйның бүгү адырларынын моон сонгааргы көдүрүшкүнүнче болгаш хөгжүлдесинче утланган хемчеглерни колхозчуларнын, МТС-териниң ажилчынарының болгаш албан-хаакчытарынын ниити хуралдарына ажалдап кылган. Бир дугаар эелчегде МТС-терин болгаш колхозтарнын бедик билигиг кадрлар-биле быжылгаларынче кичээнге салдынып турар. Райкомунуң бюрузунуң шийтирбиле дурум ёзугаар дээди билигиг ийден эвээш эвес тускай эртемниглерин МТС азы колхоз бүрүзүне шилип тургускан болгаш бадылаан. Ворошилов аттыг колхозче районун көдээ ажил-агый болгаш белеткедиг эргелелиниң эргиде агроном, 25 чыл ажал стажтыг эш Молодцов болгаш мал эмчизи Вавилованы чоруткан. Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелинде агроном Тимофеев болгаш зоотехник Гулина олар ажилдап киргенер. Артелиң ажил-агыйнын чыдып калган дыка хөй участкалары тускай эртемниглер-биле болгаш практикага ханатанган кижилер-биле быжылгалыгын. Партия аппаратының ажалы база эле тургустунуп, колхозтарнын болгаш МТС-териниң удуртулганында четпестери ууткан турар. Бистин районувус ногаалар өстү-

рерин улгатыларынын талазы-биле улуг аргаларлыг. Агаар-бойдустан кадыг-берге байдалдары тура-даа, тус-тус колхозтар мурнакчы агротехниканы ажиллавышаан, яны-бүрү огород культураларынын бедик болгаш доктаамал дүжүттерин ап турар. Оларнын дуржулганын өөренимшаан, районунуң бүгү колхозтары огород шөлүн дыка улгатыраар деп шийтирлээнер. Ол сорулгаларына ыргыч черлериниң эң эки шөлдерин сугландырап турар. Ленин аттыг, Киров аттыг болгаш өске-даа көдээ ажил-агый артелиери ногаалар болгаш картофель тарымы-биле 300 гектар хире ыргыч черлерин ажилгалга кирип, ам ол черлерин андаганнар.

Дыка хөй колхозтар теплицалар (ногаалар өстүрер черлер) тудушунун калбартып турар. Парниктиг рамаларын саны ам үш ажыг катап улгаткан. Рамаларын септен-септенге болгаш чаа рамалары белеткеп кыларына Улан-Удэниң улутпур бүдүрүлгелери улуг дузалыгынын көргүзүп турар.

Бистин ногаачыларымыс ширик-телчек чери саваларга рассада кылдыр өстүрүп турар (бисте торф чок). Бо арганы ачылган черлерден бо чылын 500—700 центнер капустаны болгаш өске-даа ногааларын бир гектардан алган. Сентябрьда бүгү огород бригадалары эргежок чугула санныг ширик черлерин белеткеп алган, рассадалар өстүрер

чүс-чүс муң саваларны оон белеткеп алыр.

Нитиниң малынга быжыг чөм суурун тургузарын хандырап турар хемчеглерни партия райкому, райкүүсом болгаш партия эге организаастары ап чоруткан. Бүгү колхозтар ам үеде немелде мал чөмөрүн белеткенин организаастаан. Олар октябрь 10-га чедир малдын ышкы туруш байдалынын белеткенин дооскан. Колхозтар аразынын тудуг бригадаларын чокта чаа тургускен. Олар чангыс-аай хевирлиг 8 мал кажааларын, 20 ажыг бызаа кажааларын, хаан кажааларын болгаш куш кажааларын ажилгалга хуусаазындан эрте дугаар дээш ажалдап турар.

Бо дээрге, чүгле баштайгы базымдыр. Районунуң колхозтарынын перспектив планында малдын баш санынын дүрген өзүлдесин, чаа-чаа сизин кезер черлерин болгаш оларларын шингээдиң алырын, куш ажилынын хөгжүлдесин, тараа культураларынын тарылга шөлүнүң дыка калбартышынын, сугарылга шөлдериниң дыка улгудышынын, сад, ары ажилларынын болгаш көдээ ажил-агыйнын өске-даа адырларынын көдүрүшкүнүн көргөн.

С. КОНОВАЛОВ,
Бурят-Моол АССР-нин Байкало-Кударинский районунуң партия райкомунуң секретары (СЭТА).

Партияның кыйгырын ёзугаар—колхозтарже болгаш МТС-терже

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Областың улутпур бүдүрүлгелериниң чүс ажыг тускай эртемниглерни машина-трактор станцияларыне ажалдаары-биле чорутканнар. Нижнеднепровский Киров аттыг вагон септээр заводун инженер В. Царьков Верхнеднепровская МТС-те кол инженер болуп ажилдап берген. Ол трактор паркынын септелгезинде хөй күш үнер ажилдарны механизастаарынын талазы-биле ажалды организаастаан. МТС-тиң мастерскаязы оон удуртулганы-биле кран-балкаларын болгаш аар херекселерин сөөртүп херекселдерин монтажын дооскан. Ол чорук тракторларнын чылдазын дүргедилгени, механизаторларны эар күш-ажылган хостаарына дыка ужур-дузалыг болуп турар.

«Держинскстрой» трестиге инженер болуп ажалдап турган ам Верхневская МТС-тиң чаа инженери В. Минаев ол МТС-тиң ажилдап берип турар колхозтарына үргүлчү барып турар. Криничанский районун Свердлов аттыг колхозунга ол суг чымыдыра суурганын, автосуларын, электр-саалда аппаратынын монтажтарын удурткан. «Эң эки амыдырал дээш» деп көдээ ажил-агый артелинин колхозчуларынын сүт-бараан фермазыне аскылык орукту киририне дузалашкан.

Петровский аттыг колхозтун кежигүнери-биле кады ол мал ажыдынын оран-саваларыне суг хандырылганынын системанын ажалдап кылган.

Полыановскийнин машина-трактор станциязынын мастерскаязынын эргелекчинде Днепрпетровскийнин машина тудушкун заводунун техникни Юрий Загородный кирген. Анык тускай эртемниг септекилер-биле кады трактор паркын өкчилдериниң графини ажалдап кылган. Оон сүмезин ёзугаар дыка хөй токарлар болгаш слесарлар ажалды дүргедилген арганын шингээдиң алганнар.

ГРОЗНЫЙ. «Ташкаланефть» трестиниң нефитизи П. Блохин хамыкты мурнай МТС-че ажалдап чорурун дилеп, билдинишкени кириген. Ам ол Междуреченская машина-трактор станциязында ажалдап турар.

Механизаторун өг-бүлезинге эки бажынын үндүрүп берген, огородту болгаш кат-чигиниң садыг тускайлап берген. Междуреченская МТС-че чокта чаа келген өске-даа трактористерге эки амыдырал байдалды тургускан. Олар шүптү колхоз шөлдеринде чедишкенин ажалдап турарлар.

ЧУРТТУН ХОВУЛАРЫНДА

СМОЛЕНСК. Городищенск МТС-тиң механизаторлары областа бир-ле дугаар агыс адырлыгынын планын күөсеткен. Трактор бригадаларынын хөй нуруузу ажалдын бо хезириниң талазы-биле колхозтар-биле керээлиг хүлээлгелерин хуусаа бегинде күөсеткенер.

Күсүк чер андарылгазы үргүлчү деп, кур чер болгаш хөй чылда үнер сизгенер тарып черлерин ажалдап кылышынын эгелээ.

ЧЕБОКСАРЫ. Чувашының көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилери агаар-бойдустан багай байдалы тура-даа, картофель ажаап алышынын эрткен чылдан дыка дүрген чорудуп, ам ол ажалды доозуп турар. Яльчикский, Кувакинский болгаш Комсомольский районнарнын көдээ ажил-агый артелиеринде картофельди бүгү дүжүдү ажаап алдыган.

Республиканың механизаторлары эрткен чылдагызындан 60 муң гектар хөй агыс чери андаган болгаш кур чер андарылгазынын шөлүн ийи катап калбартканнар. Андаган черлерин үлдүрдине онза кичээнге салдыган. Бо ажалдын планын республиканың МТС-тери ийи ажыг катап ажыр күөсеткенер.

Көдээ ажил-агый болгаш белеткедиг эргелели областтын колхозтарыне болгаш совхозтарыне көдээ ажил-агыйнын 300 хире механизаторларын болгаш тускай эртемниглерин чоруткан.

ЕРЕВАН. Социалисттик көдээ ажил-агыйның улам ылайгы хөгжүлдесинге боттарынын күжүн болгаш билин бээрин күзүн тускай эртемниглерден билдинишкенин партия организаастарында, Армения ССР-нин Көдээ ажил-агый болгаш белеткедиг министрствозунда үргүлчү кээп турар. МТС-терже болгаш колхозтарже доктаамал ажалдаары-биле 114 инженер-механиктер, агрономнар, зоотехниктер болгаш өске-даа тускай эртемниг ажалдакчылар чоруткан.

Зоотехниктер М. Сагиров, А. Еквян олар мал ажилынын талазы-биле дыка үр чылдарда ажалдап турарлар. Сөөлүг чылдарын дүргүзүндө олар көдээ ажил-агый болгаш белеткедиг министрствозунуң аппаратына ажалдап турганнар. М. Сагиров Шагрнарская машина-трактор станциязында кол зоотехник болуп, а эш Еквян Мхчянская МТС-те ажалдап кирген.

(СЭТА).

Төөгүдүг шийтирлерге алдар кылдыр

ХАЙРАКАН. (Телефон-биле). Улуг-Хем районда Калинин аттыг көдээ ажил-агый артелинин колхозчулары СЭКП Төп Комитетиниң сентябрь Пленумунуң доктаалын таныжып тура, нитиниң малынга кышкы белеткедиг октябрь 25-ке чедир доозарын хүлээнген. Бо чугула ажалды боттандыраарына мал фермаларындан 17 кижини ийи бөлүк кылдыр тургускан, удурткучуларында ферма эргелекчилери эштер Аракча, Дугаржал олар кирген. Колхоз бо чылдын мал чөмү белеткээриниң планын 101 хуу күөсеткен, а ажаап алган 1580 тонна сизини сарааттар аайы-биле бүрү кажаалап дооскан. Ол ышкаш снос салырынын планы 160 хуу күөсеткен, 1200 тонна саванын база бөлүп алган.

Кышкы турлагалар белеткээрине ол бригадалар база-ла багай эвес көргүзүлгелер болуп турар. Нитиниң азы-биле 3580 хойунуң 17 база 400 инектин 6 эрти кажааларынын септелгелери доозулган. Ол ышкаш Телезде 500 хойга, Эжыминиң Тараа-Ховузунда 300 хойга чаа кажаалар кылдыган, Эл-Бажы суурда 35 бызаага өрээлдешкеп (клеткалыг) саман кажаа база доозулган, анда 120 инекке белеткеп турары өрээлдешкеп саман кажаанын ханызы тургустунган, ону ноябрь 15 бетинде доозарын планнап турар.

Моон-биле кады белеткетинге мал чөмөрүн планнын чарыгдар, ылаңгыа кышкы оларларны чөп ачылгаар талазы-биле графика колхоз баштаар чери амылгааштан чогадып, анаа дуржулгалыг малчыларнын, зооветеринария ажалдакчыларынын сүмезин ачылган турар.

Чонга улам хөй бараанны садыглаар

САРЫГ-СЕП (Телефон-биле). Каа-Хем районун хереклекчилер кооперациязы бо чылдын үшкү кварталында бараан саарылгазынын планын 106 хуу, а белеткедиг планын 113 хуу күөсеткен. Совет садыгынын культуразы, оон чон мурнунга бараан болуп хүлээлгелер эрестиг күөседир дээш ак-сеткилин клередиң турар садыг ажалдакчылары районда хөй илереп турар.

Сизимде ылаш ажил-агый черинде магазин ажилынын шагын хереклекчилерин байдалына таарымчалыг тургускан, оон эргелекчизи эш А. Лучинский садып алыкчыларга дыка эелдек ажалдап турар, ол магазин үшкү кварталда бараан саарылгазынын планын 112,7 хуу күөсеткен. Кундустуг көдээ Советте магазин (эргелекчизи эш А. Чернова) кварталдын саарылга онаалдазын ыракта ажыр—122 хуу күөсеткен.

Октябрынын социалист Улуг революциязынын 36 чыл оюнга чедишкенин ужуражыр, чонун чыгы хереклекчилерине чаа-чаа барааннарны магазинерге үндүрер дээш садыг ажалдакчылары улам идепкейлик ажалдап турар.

103-тен 795 баш чедир

Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхозтун нитилештирген хөй малынын кадарчызы 64 харлыг эш Чал-Баштыг 1949 чылда колхозтан 103 баш шээр малды кадарчы-биле хүлээр алган болгаш 5—6 чылдар иштинде 1000 баш чедир мен деп хүлээнген.

Бодунуң кадарып турар малынын олар-белчири кыжын, чайын чөп организаастап, малдын хоралыг дайынын бөрү-биле шынгы демисежип келгени-биле оон кадарган мал чылдын-на өзүлдеги болуп турар. Ам оон колданында 795 баш мал санатынын турар.

Эш Чал-Баштыг колхозка кирген хүнүнден бээр малдын хоралыг дайымы бөрүнү 36-ны өлүрүп, колхоз баштаар черинден 7 серге-биле, 1952 чылда мал өстүрер күрүне планын ажыр күөсеткени дээш 17 серге-биле база 1953 чылдын кыжында малды менди кыш ажыргашы дээш 10 хураган-биле шаннаткан.

Кышмаккай ажил-ишчи кадарчы бодунуң эки ажилынын түннелинде бо чылдын 2 тонна тарааны болгаш элт, дук, саржап дээр чижектиг продуктуларын аваныларын алган.

Казах ССР. Уйлыкский районун бот-тывынгыр уран-чүүл коллективи Актюбинск областын мал оदारлыгына 30 ажыг концерттерин көргүскен.

Чурукта: Темирский районун «25 лет Казахстана» колхозунуң кадарчыларында концерт көргүзүү.

Чуруу И. Будневичиниң. СЭТА-нын пресслишези.

Москва, Советский районун «Мосиндолежда» Трестиниң № 30 ательезиниң коллектив херээжен хептерин 30 чаа хевирин кылган. Чурукта: № 30 ательезин хеп хемчээр чери. Чуруу Л. Горбачеваның. СЭТА-нын пресслишези.

Казах ССР. Уйлыкский районун бот-тывынгыр уран-чүүл коллективи Актюбинск областын мал оदारлыгына 30 ажыг концерттерин көргүскен. Чурукта: Темирский районун «25 лет Казахстана» колхозунуң кадарчыларында концерт көргүзүү. Чуруу И. Будневичиниң. СЭТА-нын пресслишези.

Улуг Октябрының 36 чыла оюнга уткүштүр

МАХАЧКАЛА. Турбиналыг өрүм-лээшкиниң Махачкала конторазынын коллективи разведка өрүм-лээшкинин чыл планын күөсеткен. Онаалгадан ажыр 3500 метр чер өрүмнетинген.

Мастер Крючковтун бригадазы бедик көргүзүлгелерни чедип алган. Ол

бригада скважина үттээшкини 2,5 километр ханы кылдыр, графикатен 59 хун эрте дооскан.

Улуг Октябрының 36 чыл оюнга алдар кылдыр чарышпышаан, конторанын коллектив чыл төнчүзүңгө чедир планга немей 2800 метр черин үттээр деп шийтирлээ.

(СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

СЭКП ТК-ның Пленумунун шийтпирлерин пропагандалаар болгаш амыдыралга боттандыраар

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунга эш Н. С. Хрущевтин илеткелни база Пленумунун доктаалы болза, партияны болгаш бүгү совет улустун көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдөр талазы-биле дайынчы программаны болур. Чаа-Хөл районун бүгү коммунистери болгаш ажилчы чоннары ол төгүлдү документтерин бүгү совет улус-биле бир демей улуг өөрүшкү-биле хүлээп алган.

Ол доктаалга дүүштүр, ССР Эвилелинин болгаш СЭКП ТК-ның көдээ ажил-агыйнын тус-тус адырларынын хөгжүлдесинин талазы-биле сөөлдү үндүргөн шийтпирлерин амыдыралга чедишкенин боттандыраар дээш шийтпирлер ажилдаары алдарлыг болгаш хүндүлүг хүлээлге дээрин районун ажилчы чоннары билип турар.

Пленумун доктаалын болгаш эш Хрущевтин илеткелни районун колхозчу массаларына болгаш МТС-тин механизаторларына тааныштыраар талазы-биле СЭКП райкомунун актив баштайгы хүнерде элээн ажилдарын чоруткан. Доктаалды партия эге организацияларынын болгаш колхозтарнын бүдүрүлгө бригадаларынын, мал ажалынын фермаларынын ажилдакчыларынын хуралдарына чугаалашканын.

Ол дугайында эртен кыска үенин дургузунда 23 кезек черге хуралдар болулаан. Ук доктаал болза, Совет Эвилелинин Коммунист партиязынын болгаш Совет чазактын бүгү совет кижилеринин материалдыг чаагай амыдыралын улам экижидер дугайында доктаамал сагыш салып турарынын база бир чаынынанчак көргүзү болган деп ажилчы чоннар билип турар.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун доктаалында айтыган четпестер бистин районун колхозтарында тодаргай көстүп турар. Колхозтар мал өстүреринин ниити планын күөсөдип турар-даа, а мыйыштык бола малдын өстүрүлгезинин планын күөсөтпөн. Районун хуу ажил-агыйларынын болгаш колхозчуларынын хуузууда малынын баш саны эртен чылдагызыннан кудулаан. Мал ажалынын продуктулуун бедидер талазы-биле сорулгалар ыракта-ла четпес күөсөтүп турар. Тараа культураларынын болгаш картофельдин дүжүдү ам-лаа калбарбаан.

ССРЭ-нин көдээ ажил-агыйнын улам ынайгы көдүрдүшкүнүнү программазы болур партиянын болгаш ажилчы чоннарынын ажилчы чоннарын өөренишпаан, районун көдээ ажил-агыйнын хөгжүлдесинде шыдажыр аргажок хожудаашкынын ууткаар дээш демиселге боттарынын күштерин болгаш билиглерин берип ажилдаарын ажилчы чоннар хүлээнин турарлар. Социалисттик чарыштын киржикчилеринин шак ындыг хүлээлгелиг азаашкынары боттуг ажилдаар-биле дүжүп, херек кырында боттанып турар. МТС-тин механизаторларынын аразында тракторист эш Самбыла сизен кезер кампаниянын үезинде хүн-бүрү ажил нормазын 150 хуудан куду эвес күөсөдир деп хүлээлге алгаш, херек кырында 200 хуу күөсөдип келген. Ол ышкаш тракторист эш Мешпей-оол комбайнер эш Тараский олар эки ажилдааннар.

Көдээ ажил-агыйны улам ынайгы көдүрүшкүнүнү чаа сорулгаларына сорук кирген ажилчы чоннар районун мал өстүреринин күрүне планын ниитизи-биле 108,6 хуу, мал чени—сизен белеткелинин планын 102 хуу, силос салышкынын планын 116 хуу күөсөткен.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун материалдарын колхозчулар болгаш механизаторлар ортузунга, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемниглерине пропагандалаар ажил улам күөстүлүп турар. Партия райкомунун илеткелчидер бөлүгүнүн кижигинери ук доктаалдын талазы-биле лекция пропагандалаан калбартып эгелээн. Ам херек кырында 18 кезек черге лекциялар номчутунган. Лекторларнын аразында эштер Ондар-оол, Сундуй олар эки ажилдап турарлар.

Партия эге организацияларынын чавында 187 агитаторлар бар. Олар Пленумун материалдарын беседа, номчулга чүрүмү-биле ажилчы чоннарга таныштырып турарлар. Агитколлективтин ажилын Кара-Тал сумузунда Сталин аттыг колхозтуу партия организациязынын секретары эш Хайдып багай эвес удуртуп турар. Ол база, көдээ ажил-агыйнын хөгжүдесинин чаа сорулгаларын колхозчуларын бригадалар болгаш фермалар аайы-биле хуралдарына чугаалажырын чогуур үе-шаанда организастап эгелээн. Ынчангаш ук колхозтун ажил-агыйнын ниити көргүзүлгери эки болуп турар. Колхоз мал өстүреринин планын чүзүн

ам база ажилдап турар. Пропагандист кичээлдерге эки белеткенип, кичээлди бедик деңгеле эрттирип турар болгаш дынакчылар пропагандисти кичээлге-биле дыннан турарлар.

Дынакчылар чүгө өөренир дээр чүүлдери билип алырынга кызыгаарлашпаан, хүн-бүрүнүн болушкуннары-биле база таныжып ап турарлар.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

аайы-биле ажыр күөсөткен. Бо чылын малга сизен белеткелинин планын районун өске хамык колхозтарын мурнап күөсөткен. Колхоз, социалисттик чарыштын мурнакчызы болган.

Ынчалза-даа көдээнин партия организацияларынын мурнунда туруп турар чаа сорулгаларын Булун-Гекер суурда Молотов аттыг колхозтун партия организациязы (секретары эш Шаравин) ыракта-ла четпес күөсөдип турарын демдегелээр херек. Колхоз бүдүрүлгезинин бүгү участоктарынын талазы-биле ол көдээ ажил-агый артели өске колхозтарын денелинде хожудап турар.

Чаа сорулгаларын күөсөдирине боттарынын күштерин салып, инициативанын калбартып ажилдаарын колхозчулар болгаш механизаторлар, көдээ интеллигенция хүлээнип турар. Кара-Тал сумунун «Победа» колхозта инек мал фермазынын эргелекчизи эш Суузуңун чугаалап турары болза: — СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун бо төгүлдүг доктаалы бистерин өөртүп, колхозчу ажил-ише улам сорук кирип турар-дыр. Көдээ ажил-агыйнын улам ынай хөгжүлдесинин түнелинде, бистин колхозчу амыдыралымыс улам сайыраар, материалдыг амыдыралымыс байлашкыр, культураныс чечектелир. Ынчалза-даа ол сорулгалар чаягаар боду бөдү бээр деп билери чазыг болур ийик. Ону бистер боттарымыс эки ажилдап тургаш чедип алыр ужурулгү бис. Ындыг төлөздө, бистин колхозувустун ажил-агыйнын хөгжүлдесин дээш демиселге күш-ажылчы салышкынын өстүрүп, ферманын ажилын улам экижидер мен.

Мындыг ызылыг өөрүшкүнүн чыгыс өстөрүн хөй-хөй колхозчулардан дыннап болур. Чонун ындыг патриотчу эгелээшкенин бүгү-ле хемчеглер-биле деткивишпаан, көдээге партияжи-политиктиг ажилды улам бедик денелече көдүрери, СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун доктаалын амыдыралга боттандыраар талазы-биле партияжи-организастыг ажилды экижидери, колхозтарнын партия организацияларынын ажилын колхоз бүдүрүлгезинин участоктарыныч чөөшүлүдери эне чугула сорулга.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

САГЛЫН ПОЛИТИШКОЛАЗЫНДА

Өвүр районун Сагла сумузуна «Кызыл туз» колхозта политшкола чаа өөредилге чылында ажалын организастыг эгелээн. Политшколада 22 кижиги өөренип турар. Ол политшколага эмир чылын ажилдап

турган пропагандист эш Очур ам база ажилдап турар. Пропагандист кичээлдерге эки белеткенип, кичээлди бедик деңгеле эрттирип турар болгаш дынакчылар пропагандисти кичээлге-биле дыннан турарлар.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Дынакчылар чүгө өөренир дээр чүүлдери билип алырынга кызыгаарлашпаан, хүн-бүрүнүн болушкуннары-биле база таныжып ап турарлар.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Т. БЕГЗИ, СЭКП Чаа-Хөл райкомунун секретары.

Чер болгандан

Барын-Хемчик районда үлетпур комбинады (директору эш Блинов) сентябрынын бүдүрүлгө планын 157 хуу күөсөткен. Бо талазы-биле дааранылга чехи айнын онаалдазын ийи чартык катап, сапог даараар цех 150 хуу күөсөткен.

Ажылынга мастер болган, күш-ажылга мурнакчылар коллективте хөй. Даараныкчылардан Ховалыг Севилбаа, Талина Надя, Иргит Курженмаа олар хүнде 3 плата нормазын 5 чедир, сапог цехинде Түлүш Сүгөжик, Федор Суханов олар онаалдазын үргүлчү 200 хуу ажыр күөсөдип турар.

Каа-Хем районда «Октябрьнын 14 чыд ою» көдээ ажил-агый артели бо чылын садып алган пилорамазын Терниге тургускан. Белеткел ажил доостуру билек чоокта чаа шенелде хөдөлдиринишкни кылган, пилораманын ажилдаары дыка эки болган. Ам ында дилдирер ыштарын шилип мөөннэри эгелээн, колхозтуу тудуг бригадазы чоокку хүнерде ызы-бүрү сорттарлыг манзаларын ап эгелээр.

Чөөн-Хемчик районда «Искра» көдээ ажил-агый артели бо аяныр сезонунун чылында 30 муң рубльдин орулгазын киирерин шийтпирлээн. Ол сорулганы чедип алыры-биле мергежилди 15 ачтыларын аьткарган.

Би-Хем районда «Тинделге» колхоз үезин уруп алырынын планын 110 хуу күөсөткен. Комсомолчу Плотнишкиге удурткан 15 колхозчулар тараа арылалар «ОС-3» машинада ээлчег бүрүзүнүн 80 центнер нормазын 120 центнер чедир күөсөдип турар.

«Коммунизмче орук» көдээ ажил-агый артелинин төвү Эрзин районун колхозтар суурларында көскү черин ээлеп турар. Бо чылын чуртталганын 20 бажынарнын тудар дээр сорулга хуусаа бетинде күөсөткенин, ол чаа бажынар шупту ажилдап кирген.

Колхозтун тудуг бригадазынын амгы кол күжү кышкы мал кажааларын сепээр, чааны немей тудар ажилдарже уланган. Бригада бо чылын чангыс-ай хевирлиг 9 чаа кажааларын туткан.

Кызыл районда «Совет Тыва» колхозтуу шейфе алган Тыва алдын трестизинин коллективти дузалап болур хемчеглер талазы-биле планын кылган. Оң автотранспорту колхозтун тудуунга ыяш, электри станциязынга Эрбектен хөмүр даш экелчиринге дузалап, локомобильдин, пилораманын соксаал чок ажилдаарын, көдээ ажил-агый машиналарын сепээрине билиглиг эштерин чорудуп турар.

Талазы-биле сонгулда кампаниянын үезинде обласка 3500 ажыр агитаторлар ажилдап турган, ынаага СЭКП райкомнарынын талазыннан кошкак удуртканынын түнелинде оларнын дыка хөйү ажилын соксаткан. Чижээ, Каа-Хем районун Ворошилов аттыг колхозунда 25 агитаторлар санатынын тудура, а олардан херек кырында чүгө 4 кижиги ажилдап турар. Партия эге организациязы агитаторларга сургаалда берейн, оларнын кылыр ажилынга дузалашпай турар. «Сталинчи орук», «Большевик» колхозтарда байдал база-ла ындыг, а партия райкому ол четпестер-биле эптежип турар.

Көдээде политиктиг ажилдын улуг четпес чүүлү болза колхозтарнын, совхозтарнын, МТС-терин тодаргай сорулгалары-биле, оларнын экономиказы-биле агитация ажилынын холбашпай турары болур. Политиктиг ажилды чорудары анаа-ла боду тудууда чүве эвес, харын массаларнын коммунисттик кижиздилгезинин чепсез, бистин мурнувузду турар ажил-агый-политиктиг эң чугула сорулгаларын шийтпирлэринин чепсез болур деп чүвени бистин хөй-хөй пропагандист болгаш агитатор кадрларымыс утуп турарлар.

Бисте дыка хөй санныг клубтар, кызыл булдунар, культура бажынаары, библиотекалар дээр ышкаш культуранын шак ол олаглары ажилчы чоннарын коммунисттик кижиздилгезинин херээнге четпес ажилдаатып турар.

Көдээ лекция пропагандазы четпес чорутунуп турар. Политиктиг болгаш эртем билгилерин непередизинин Бүгү-өйлөл нийтигелдинин область салбыры, лекция бюрозун колхозтарга, совхозтарга, МТС-терге лекциялар номчулганын эвээш организастап турар. Лекцияларын кол нургулаында чүгө район төлтеринге, актүке номчуп турар, а колхозчуларнын, совхоз, МТС ажилчынарын калбак массалары лекциялар дыннавайып турар.

Парторганизациялар онза кичээнгейин малчынар ортузунга политиктиг ажилче угландыр ужурулуг. Нийтинин мал ажалында колхозчуларнын дыка хөйү ажилдап турар. Он-он муң баш малдын ажаалдазынын дугайын оларга идегези бис. Ындыг болза-даа оларнын ортузунга политиктиг ажил колчуг кошкак чорутунуп турар. Партия райкомнарынын секретарылары, райкукомнарынын даргалары мал ажалынын ажилдакчыларынга эвээш барып, оларнын амыдыралынын болгаш культурулуг негелделеринин дугайында чогуур сагыш салбайн турарлар. Бай-Тайга, Барын-Хемчик, Эрзин районнарын малчынаарынын ортузунда политиктиг ажил онза багай чорутунуп турар.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун шийтпирлерин күөсөтпешпаан, бистер ажилчыны шийтпирлиг эле тургузар, көдээге политиктиг болгаш культурулук ажилды экижидер ужурулгү бис. Көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдесинин эрге-ажыктары партия райкомнарынын ажилын үндесини-биле чаартындыр тургузарын негеп турар. Партияжи удуртулганы колхоз болгаш совхоз бүдүрүлгезинин шийтпирлиг участоктарыныч чөөшүлүдери, көдээде партияжи-организастыг болгаш партияжи-политиктиг ажилдын денелин бедидери эргежок чугула. Колхозтарын удуртпурокту практикага кым-даа харылавайып турар амгы ол үндезин четпесте партия райкомнары чааладыр ужурулуг.

Көдээ ажил-агыйны амгы үе-байдалдарда удуртуру дээрге, эрегей айтышкынар үндүрери-биле кызыгаарлашпай, ону бирден-бирээ чокка эки билери, колхозтарнын, МТС-терин болгаш совхозтарнын экономиказын тодаргайы-биле билтишпаан, олче ханылап, синигип кирери болур. Ол дээрте кадрлар-биле, хамыктын мурнунда колхоз даргалары кадрлар-биле хүн-бүрүде ажилдаар, мурнакчы дуржулганы өөренир, ону колхоз, совхоз бүдү-

Район солуннарындан

ОКТАБРЬГА БЕЛЕК

Киров аттыг көдээ ажил-агый артели Улуг-Хем районда мурнакчы колхозтарын бирээни, ында барык шупту дыва өрөгелер катышкан. Ажил-ишчи чүткүлдүн түнелинде колхозтуу ажилында чедишкенин улам чаагы-биле илереп турар.

Чоокка чедир чангыс-даа тудуг чок турган Чаатынын Чодураада ам кончуг чараш кудумчулардыг колхозчу чаа суур калбарган болгаш улам-на немейип турар. Колхозчу өрөгө бүрүзү бажынарнында хлөб быжыраар пекчаларлыг, бажын чаны ногааларлыг, азырал куштарлыг, суурда клуб, библиотека, магазин, ветеринария, медицина албан черлери ажилдап турар.

Бо чылын колхозтун тудуг бригадазы эртен чылга чедир кылдырмаан 9 чуртталга бажынарнын доозуп, 6 чаа бажынарнын немей кылгаш колхозчуларда шилчидип берген. Ол ышкаш үш автомашинага гаражты, хонокта үш тонна тараа тыртыраар дээрбени, хойга 5, ажил аьттарыга 1 кажааларын болгаш башкылар чурттаар 2 бажынарнын база дооскан.

Октябрьнын социалисттик улуг революциянын 36 чыл оюнга күш-ажылчы белек кылдыр колхозтун тудуг бригадазы 2 чуртталга бажынын, уруглар яслинин, тараа склалын тудуп доозар дээш чүткүлдү ажилдап турар.

«Кызыл туз»

Би-Хем районун колхозтарынын малы чыл бүрү өзүп, уксаалыг шынары сайзырап, продуктулуу бедип турар. Сөөлгү үш чылдарда нийтинин инек малы 50 хуу, чылгызы 84 хуу, шээр мал ийи катап, хаван үштөн ажыр катап өскөн.

Сүт саалдазынын талазы-биле районда бирги черин «Тинделге» болгаш «Искра» колхозтарнын фермалары ээлеп турар. Ында эштер Решетова биле Кочкина олар чылды саалда сезонунун дургузунда дески хемчээлди сүтү ап келген. Олар сентябрын эгезинге чедир инек бүрүзүндөн 1300 килограмм сүтү саап алганнар.

«Сталинчи»

БО ХУНГУ БЕЛДИР-АРЫ

Калинин аттыг көдээ ажил-агый артели организастатынганында бээр ындыг-ла үр болбаан. Оң төвү Белдир-Арыг эмир чылдагызында безин танытпымас кылдыр калбарып, Тес-Хем районун суурларында көрүштүг черин ээлеп турар.

Колхозтун тудуг бригадазы (бригадир С. Адыя) чангыс бо чылын безин чуртталганын 22 бажынарнын дооскан, оларнын иштинден 10 бажынарда колхозчулар шуут чуртталга берген, өскелеринин кырызын, иштики дерилгезин кылып турар.

Парторганизациялар онза кичээнгейин малчынар ортузунга политиктиг ажилче угландыр ужурулуг. Нийтинин мал ажалында колхозчуларнын дыка хөйү ажилдап турар. Он-он муң баш малдын ажаалдазынын дугайын оларга идегези бис. Ындыг болза-даа оларнын ортузунга политиктиг ажил колчуг кошкак чорутунуп турар. Партия райкомнарынын секретарылары, райкукомнарынын даргалары мал ажалынын ажилдакчыларынга эвээш барып, оларнын амыдыралынын болгаш культурулуг негелделеринин дугайында чогуур сагыш салбайн турарлар. Бай-Тайга, Барын-Хемчик, Эрзин районнарын малчынаарынын ортузунда политиктиг ажил онза багай чорутунуп турар.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун шийтпирлерин күөсөтпешпаан, бистер ажилчыны шийтпирлиг эле тургузар, көдээге политиктиг болгаш культурулук ажилды экижидер ужурулгү бис. Көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдесинин эрге-ажыктары партия райкомнарынын ажилын үндесини-биле чаартындыр тургузарын негеп турар. Партияжи удуртулганы колхоз болгаш совхоз бүдүрүлгезинин шийтпирлиг участоктарыныч чөөшүлүдери, көдээде партияжи-организастыг болгаш партияжи-политиктиг ажилдын денелин бедидери эргежок чугула. Колхозтарын удуртпурокту практикага кым-даа харылавайып турар амгы ол үндезин четпесте партия райкомнары чааладыр ужурулуг.

Көдээ ажил-агыйны амгы үе-байдалдарда удуртуру дээрге, эрегей айтышкынар үндүрери-биле кызыгаарлашпай, ону бирден-бирээ чокка эки билери, колхозтарнын, МТС-терин болгаш совхозтарнын экономиказын тодаргайы-биле билтишпаан, олче ханылап, синигип кирери болур. Ол дээрте кадрлар-биле, хамыктын мурнунда колхоз даргалары кадрлар-биле хүн-бүрүде ажилдаар, мурнакчы дуржулганы өөренир, ону колхоз, совхоз бүдү-

Көдээ лекция пропагандазы четпес чорутунуп турар. Политиктиг болгаш эртем билгилерин непередизинин Бүгү-өйлөл нийтигелдинин область салбыры, лекция бюрозун колхозтарга, совхозтарга, МТС-терге лекциялар номчулганын эвээш организастап турар. Лекцияларын кол нургулаында чүгө район төлтеринге, актүке номчуп турар, а колхозчуларнын, совхоз, МТС ажилчынарын калбак массалары лекциялар дыннавайып турар.

Парторганизациялар онза кичээнгейин малчынар ортузунга политиктиг ажилче угландыр ужурулуг. Нийтинин мал ажалында колхозчуларнын дыка хөйү ажилдап турар. Он-он муң баш малдын ажаалдазынын дугайын оларга идегези бис. Ындыг болза-даа оларнын ортузунга политиктиг ажил колчуг кошкак чорутунуп турар. Партия райкомнарынын секретарылары, райкукомнарынын даргалары мал ажалынын ажилдакчыларынга эвээш барып, оларнын амыдыралынын болгаш культурулуг негелделеринин дугайында чогуур сагыш салбайн турарлар. Бай-Тайга, Барын-Хемчик, Эрзин районнарын малчынаарынын ортузунда политиктиг ажил онза багай чорутунуп турар.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун шийтпирлерин күөсөтпешпаан, бистер ажилчыны шийтпирлиг эле тургузар, көдээге политиктиг болгаш культурулук ажилды экижидер ужурулгү бис. Көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдесинин эрге-ажыктары партия райкомнарынын ажилын үндесини-биле чаартындыр тургузарын негеп турар. Партияжи удуртулганы колхоз болгаш совхоз бүдүрүлгезинин шийтпирлиг участоктарыныч чөөшүлүдери, көдээде партияжи-организастыг болгаш партияжи-политиктиг ажилдын денелин бедидери эргежок чугула. Колхозтарын удуртпурокту практикага кым-даа харылавайып турар амгы ол үндезин четпесте партия райкомнары чааладыр ужурулуг.

Көдээ ажил-агыйны амгы үе-байдалдарда удуртуру дээрге, эрегей айтышкынар үндүрери-биле кызыгаарлашпай, ону бирден-бирээ чокка эки билери, колхозтарнын, МТС-терин болгаш совхозтарнын экономиказын тодаргайы-биле билтишпаан, олче ханылап, синигип кирери болур. Ол дээрте кадрлар-биле, хамыктын мурнунда колхоз даргалары кадрлар-биле хүн-бүрүде ажилдаар, мурнакчы дуржулганы өөренир, ону колхоз, совхоз бүдү-

Моон-биле кады эртен чылын туткан 24 бажынарнын кырышаан, бирээинге-ле 500 хой кирер 3 чаа кажааларын дооскан, автомашинага гаражты база туткан.

Мал ажалында көшкүн колхозчулардан ангыда бүгү өрөгелерни культурулуг чаа бажынар-биле хандыраарын колхоз чедип алган. Малдын кол оदारларынын аайы-биле фермаларга, кыштагларда малчынарга бүдүрүлгө болгаш чуртталга тудуглары кылырын база чорудуп турар.

«Бурингаар»

ЧУСМУНЧУНУН ДУРЖУЛГАЗЫ

Георгий Федорович Ольгин 1951 чылдын майда «ГАЗ—51» автомашинаны хүлээп ап тура, эдилелге крнынын, техникага мергежилдин мога чокка бедитлишпаан, машиназын капитал септелге чокка 100 муң километр маңадырын хүлээген. Коммунист Ольгинин сөзү оон ажил-инжинде карышпаан, ол Чадаанын автотранспорт конторазынын чолаачыларынын иштинден эне баштай бодуну машиназын капитал септелге чокка 100.255 километр маңнаткан. Оон машиназы амдаа ажиллаарына бүдүштүг деп акт эзугаар дужаатыган.

Стаханову Ольгин ол автомашина-биле 151.762 тонна-километри ажилдаан, ол үенин сөөртүлгө онаалдазын 256 хуу күөсөткен, 2379 литр бензинни камнап алган, капитал септелген 5600 ажыр рубльди бүдүрүлгеге камнап берген. Чусмунчун ол бүгү чедишкенин көргөш, анаа 4240 рубльдин шаңналын тывыскаан.

Георгий Федорович Ольгин ам чаа автомашина хүлээп алган, оозун ап тура капитал септелге чокка 125 муң километр маңадырын хүлээген. Чусмунчунун ажил-ише кызымак, техникага мергежилди дуржулганын коллективтин механизаторлары ажилдап, улам калбартып турар.

«Ленинчи орук»

СУУРУНУ ЧААГАЙЖЫДАРЫНГА

Талды районун төвү Бай-Хаак сууру ыланган сөөлгү чылдарда дыка калбарган, бүдүрүлгенин, культурамалыралдын чугула тудуглары үргүлчү немейип турар.

Суурда чаа электри станциязын тудуу дооступ турар. Амгы үеде оң бажынын дерилгелери база локомобиль тургузарына белеткелдер чоруп турар.

Бай-Хаакта чоокта чаа экскаватор ажилдап эгелээн. Оон дымыжын хемчээ чартык кубометр, узарынын калбаа бир метр, ханызы метрден ажайп турар. Ол болза, суурун чаагайжыдарына, ыланган чурттакчы ч

БЮДЖЕТТИҢ АКША-ХӨРӨҢГИЛЕРИН КАМНЫҢ ЧАРЫГДААР

Камналганың чурумун шыгы сагыры, смета чурумун чайгылыш чок күүседир совет бүдүрүлгө, албан организация черлеринин мурунда чугула сорулга болур. Күрүнөндө үндүрүп берип турар акша-хөрөңгилерин камны, чөп-шын чарыгдар чорук бирги ээлчегде удуртукчулардан, кол бухгалтерлерден хамааржыр.

Күрүнениң акша-хөрөңгилерин камнаарының бир чугула хевирин болза, администрация-эргелел апарадан тударына үнөр чарыгдаллары кызырары, ажылды шын хуваап тургузары болур. Ындыг төлөздө, бухгалтерлер болгаш социалистиг үчөттүн өске-даа ажылдакчылары үчөттү шынарын бүгү тала-биле бедидер, күрүнө эрге-ажыны бичи-даа үрээр чоруктар-бизе демисежир, акша-хөрөңгини чарыгдарында сандаргай чоруктарны узуткаар дугайында дорт саналдарын кириер хүлээлгелигер.

Бо чугула сорулганы бистин дыка хөй область организациялары, оларның удуртукчулары болгаш кол бухгалтерлери амыдыралга

боттандырбайн, күрүнениң берип турары акша-хөрөңгилерин камныг ажыглавайн турар. Оон чижээнге областың көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелели (кол бухгалтер эш Сорокин), Облоно (кол бухгалтер эш Раздобреев), областың кадык камгалат килдизи (кол бухгалтер эш Томина), областың культура эргелели (кол бухгалтер эш Сидлей) кирер.

Устүндө айткан кол бухгалтерлер ук албан черлеринге болгаш оларга хамаарышкан организацияларга күрүнөндө доктаадып тургускан акша-хөрөңгилерин камныг чарыгдавайн, харын-даа ажыр чарыгдал кылып, дебитор болгаш кредитор өрелерин улам өстүрүп, доктааткан хемчээлден ажыр хөй материалдыг чүүлдерин тудуп турар. Оон-биле кады олар капитал септелгеге берген акша-хөрөңгилерин чогуур өйүндө ажыглавайн, ай болгаш квартал отчеттарын чогуур үзүндө кылбайн турарлар. Олар боттарына хамаарышкан организацияларга сан-хөө контролүн четпес боттандырып турарлар.

Смета чурумун сагывас, чогуур контролду тургуспас чорук камналга чок хөй артык чарыгдал болгаш самчыгдал кылырынга чедирип турар. Оон-биле кады областың автотранспорт болгаш орук ажыл-агый эргелелиниң кол бухгалтера эш Боярский, областың садыг килдизиниң бухгалтери эш Медведева дээр ышкаш күрүнениң акша-хөрөңгизин камныг чарыгдап, шын чарыгдал кылырынга кошкаш чок контролду боттандырып, отчетту чогуур өйүндө кылып турар кижилер бисте бар.

Областа болгаш районнарда бюджетти албан черлериниң бүгү бухгалтерлери оон үлегер алып болгаш боттарының практиктиг ажыл-чорудулгазынга камналганың шыгы чурумун чорудар, социалистиг чарыштын ажыл-иши киржикчилери болур ужурлуг.

М. ПОМЕЛОВ,
областың саң килдизиниң кол бухгалтера.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл оюнга күш ажылчы чедикшиктерлиг ужуражыр дээр чарыш «Тыва тудуг» трестиниң ажылчынарын ортузула калбарган. Ажылчынар боттарынга алган хүлээлгелерин ажыл-херек кырында күүседип турарлар.

Чурукта: трестин муракчы ажылчынарын бирээни В. А. Удежеев. Ол хүн-бүрүнүң ажыл нормазын доктаамал ажыр күүседип турар.

Чуруу С. Феоктистовтуу.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Мал ажылын ынчаар көрүп болбас

Ниятинин мал ажылын хөгжүдери колхозтарның сонгарладып болбас сорулгазы болур. Ындыг турбуже Чөөн-Хемчик районда Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели (даргазы эш Зыков, партия эге организациязының секретары эш Сотпа) мал ажылын эн дүрген көдүренинге кичээнгейни кошкандып турар. Оон тодаргай херечизи болза: колхоз ниятинин малынга 7 чаа кажаа гудар планныг тургаш, бо хүнге чедир чыгыс-даа кажаа тутпаан, ол херек чок 34 эрги кажааларны септелгези амдыгаа чедир эгелевээр, ам 400 ажыг баш мал кажаа чок болуп турар, малга чемнер белеткелни чүгтө ажалгазын экижидеринге шыгыг хемчээлдер албайн, ол ажылды шуут ала-чаягарлашкында кириген турар.

Мал ажылын чугулага көрбейн турарының бир барымдаазы болза, колхозка хөй орулга кириер хаван ажылынга кичээнгейни шуут соксадып, оларны ажаалга, хайгааралың баксыратканы-биле бир хаванын ыт өлдүргөн болгаш ийини балыглап каан, оларны турар кажаазы чок. Колхозтун турар чери куш ажылын өстүренинге эң таарымчалыг. Ону барымдалаш колхоз 600 ажыг баш дагааны өстүрери-биле садып алган. Ол дагааларны ажаалгазы база-ла дыка багай. Оларны турар кажаазы чок, ажаалга, хайгааралың четпестенден 50 баш дагаа ис чок читкен суг чүүлдер бар.

Ниятинин мал ажылын көдүрер херекти чугула көрбөс, ону тоовас чорук колхозтун баштаар черинде болгаш ында партия эге организациязында шуут чаңчыл болу берген. Оон ужурундан ниятинин малынга эрткен чылын 9 кажааны тудар

планын база-ла күүсетпээр, ычангаш эрткен кыжын мал чылыг кажаа чок, соок чадагай черге кыштаанындан 400 баш мал когаралды болганы тодаргай болгай.

Малга чемнер белеткелиниң планын күүседип ап болурунун бүгү аргалары колхозта бар. Оон күүсетпээр мээни колхоз баштаар чериниң мал ажылынга кичээнгейниң кош каанда деп санааза чогуур. Сиген кичээлдиниң үзүндө колхоз баштаар чери күш-ажылды шын эвес организаастаан, чүд дие, чүгтө машиналар-биле кезер черлериниң сигенин кестирген, а хол кадыры-биле кезер эки сигенин буталар кыдын, ыштар аразын, ойларда, чооголарда сигеннерин шуут кезип албаан.

Колхозтарда ниятинин мал ажылын хөгжүдөр херекти партия болгаш чээк эң чугула сорулганың бирээни кылдыр санап, шийтирлиг шыгыны хемчеглерини ап турар. Ындыг турбуже, СЭКП Чөөн-Хемчик райком болгаш райкүүском база районун көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелели районда Ленин аттыг колхозтун мал ажылында четпестерин көрүп тура-ла, ону дүрген узуткаар дугайында хемчеглерин албаанын айтыры чугула.

Ленин аттыг колхозтун мал ажылын чөйгө район организациялары кол кичээнгейни салып, ол колхозта мал ажылының талазы-биле четпестерин дүрген узуткаарыңче шийтирлиг хемчеглерин алыры чугула. Мал ажылын чугулага бодалаа, ону ийи-ги черинг херээ кылдыр көрүп турарларга тускай хемчегни көргүзөр херек.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Чоннуң хереглелин хандырарынче күштү салыр

Бий-Хем районун хереглекчилер ниятилерин хуучулар төлээлекчилериниң хуралына районун ажылды дугайында отчет илеткел болган. Отчеттүг үенин иштинде районун баштаар чери садыг ажылдакчыларын ортузунга массалыг ажылды чорудуп, садыгы массалар-же чоокшутатканындан отчеттүг үенин иштинде бараан саарылгазының планын 107,5 хуу, хөй-ниитиниң чемнепелге черлериниң планын 103 хуу күүсеткен. Оон иштинде раймаг болгаш хоорай магазиннери боттарының планын 105,7 хуу, көдээ магазинер 118,8 хуу күүсеткенер.

Районун магазиннеринге эрткен 1952 чылга бодаарга, бо чылын чога кол хереглелин үлөтүрүп бараанарын дыка хөйүнү саткан.

Садыг ажылдакчыларын ортузунга чоруткан социалистиг чарыштын бедик түнөөлдерин Сүш суурда

майгын эргелекчизи эш Кинева, Тардага—Воробьев болгаш оон-даа өскелер чедип алганар.

Райпо шугуму-биле чоннуң ортузунга массалыг ажылды үргүлчү чорудуп турган. Язы-бүрү темаларга 8 уда лекцияларын болгаш илеткелдерин кылган. Оон түнөөлде хуучуларны саны көвүдөп турар.

Өрө-самчыгдалдар мурунку чылдарга бодаарга, дыка кызырылган. 1952 чылда нияти самчыгдалдыг түңү 101,745 рубль турган болза, бо чылын 36,934 рубль болган, а сөөлгү ийи дугаар кварталда өрө-самчыгдал чок болуп турар.

Бар чедикшикнер-биле чергелештир район шугумунда четпестерин хуучулар илетретпешаан, ону дүрген узуткаарын райпо баштаар черинге дааскан. Майгын эргелекчилери эштер Горнастаева, Суханов олар садыгың доктаатынган шак чурумун

барымдалаавас, магазини үргүлчү хагынчак турар чорукту райпо баштаар чери эптежилп турар. Кадрлар-биле ажыл кончук кошкык, кадрларны квалификациязын бедидер талазы-биле ажыл чок, ажылдакчыларны агышканын чорудуп бар, отчеттүг үениң дургузунда 43 кижя ажылдан үнгөн. Эң ылангыя тыва кадрларын ажылга кирип ап быжылар талазы-биле сула.

Көдээ ажыл-агыйның продуктуларын садып алырын болгаш белеткээрин сула организастап турар. Хуучуларны хуралындан айытылган четпестерин узуткап, чоннуң калбак хереглелин үзүктел чок хандырар хүндүлүг хүлээлгезин күүседирин чаа сонгуктан райпо баштаар черинге хүлээткен.

С. ОЮН.

Бүгү делегей байдалының дугайында лекция

Кызылдың автотранспорт конторазының клубунга ажыл шагының соонда «Бүгү делегей байдалының дугайында» сонурганчыг лекция болуп эрткен.

Лекцияны политиктиг болгаш эртем билиглерин непередириниң талазы-биле Бүгү-эвилел ниятилериниң Тыва область салдырыңчыңине кежигүнү эш Лепешкин кылган.

Лекцияга келген 40 хире дыннакчылар лектору улуг кичээнгейлиг дыннаанар, чүгө дээрге, ук лекция дыка бедик денелге эрткен. Лектор болза, Совет Эвилелиниң тайбынга ынакшылдыг политиканы, база аңаа удурланыштыр чорудуп турар дайын кыпсыкчыларының чөбүзелиг аргаларын болгаш ангы-ангы даштыкы чурттарда болуп турар байдалдарын тодаргайлап чугаалаан.

Оон ынай Совет Эвилелиниң үлегери-биле социализмге бар чоруур улус демократияның чурттарынын улус ажыл-агыйның талазы-биле улуг чедикшикнерин база тайыгырлап чугаалаан.

С. АРЫН-ХӨӨ.

Ниятинин малының өзүлдези дээш

Колхозтун ниятилериниң малыны туруш байдалы, аңаа четчир чемни болгаш эки кадарыңар-биле хандырганындан Кызылдың көдээ районда «Совет Тыва» колхозтун малының баш саны чыл-чылда өвүдделг болуп турар.

1951 чылда колхозтун нияти малы 553 баш турган болза, бо чылын 1017 башка чедир өскөн. Малдың баш санын өстүрери-биле чергелештир оон уксаазын, мөзү-шынарын болгаш продуктулуун бедидер хемчеглериниң талазы-биле колхоз баш-

таар черден улуг кичээнгейни салып турар.

Бо чылын колхоз доңчу уксаалыг 2, орловчу уксаалыг 1 аскырларны, орловчу уксаалыг 9 белерин болгаш 8 симменталь буталар садып алган.

А. КУНГАЖЫК.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Колхозка уруглар яслизин канчаар организастаарыл

Херээжен колхозчуларны көдээ ажыл-агый ажылдарында хандыдып кириштинеринге болгаш оларны күш-ажылының бүдүрүкчүлүгүн бедидеринге эң чугула чүүл болза, колхозтарга уругларны албан черлерин—ясилерин, садтарын болгаш шөлдөрин организастаары болур. Көдээ ажыл-агый ажылдарының үзүндө колхоз бүрүзү уруглар шөлүн болгаш яслин ажиткан турар ужурлуг. Уруглар шөлүн ажаар дугайында айтырыгын колхоз кежигүннериниң нияти хуралына чугаалажып көөр. Колхозтун баштаар чери уругларны албан чери бүрүзүн хандырыгыга сметаны төлөвилеп тургузар болгаш ону колхозчуларны нияти хуралына бадылаары-биле кириер. Уруглар шөлүн (яслини) организастаарының харысалгазын колхоз баштаар черинин кежигүннериниң бирээниге онаар.

Уруглар яслизи 3 хар чедир уругларны, уруглар шөлдери 3-тен 7 хар чедир уругларны ажаар.

Уруглар шөлүңге ажылдаар ажылдакчылар

Бичи уругларны кижизидери—улуг болгаш харысалгалыг сорулга. Уруглар шөлдериң эргелекчилеринге болгаш кижизидикчилеринге бичи уругларга ээлдек болгаш башкы ажылының дуржулгазы бар аяне билилгил херээжен колхозчуларны тускайлаар херек.

Уруглар шөлүңүң чижек штады

Бичи уругларның саны 20 кижя чедир турда, эргелекчи, ол-ла кижя кижизидикчи база болур; повар, ол-ла кижя ажаакчы болгаш аштакчы болур. Уругларның саны 20—30 кижя турда, оларны кырынга кижизидикчи немежир. Уругларны саны 30—60 кижя чедир турда, ажаакчы-аштакчы база немежир.

Уруглар шөлүңүң турар бажыны болгаш участогу

Уруглар шөлүн кургаг черге, даашымээн чок, улуг эвес кудумчуга,

бок төгөр черлерден, мал кажааларында, шалбаалыг черден, довурадоозунуң оруктардан ырак черге чер шилип алыр. Уруглар шөлүнүң бажыны шык эвес, чылыг, чырык, делгем, ыш шалалыг, ийи үнөр эжикиг (өрт аймыгындан чайлаар сорулга-биле) болур ужурлуг. Чем кылыр чер нияти улуг бажындан ангы болур ужурлуг. Бажыны эргелеп, ханаларын болгаш дээвирин чугайлаан, эжикирин, сонгаларын септээр, өрөөк бүрүңгеге форточка кылган база өртке удур херекселдерин хынап сескелээр турар ужурлуг.

Шөл бүрүзүнүң эргежок чугула херексели болза, арыг агаарга ойнаар болгаш, кичээлдээр участок болур. Ол участок кургаг, хүнээрке, ыштарлыг болгаш шөлдүн бажыңарының чанынга болур ужурлуг. Участокту эмгелеп: онгар черлерин хөмөр, чайык чайладыр арыктары казар, уруглар ойнаар шөлчүгөштерин таптаар, орукчугаштарга болгаш шөлдөргө элезин төгөр херек. Участокту херимнеп кажаалаары, оң иштинге чечек тарыыр черлерин кылып, бичи уругларның огороду кылыры чугула. Бир эвес участокта хөлөгелиг черлер чок болур болза, бир бичи уругга-ла 2 дөрбелчин метр оонаажыр кылдыр хөлөгелиг серилерин бөлүк бүрүзүңгө тургузар херек. Сериниң бедии 3 метр болур, оон кырышанын ак будук-биле будуур (кара өнүңгү кырыш хүнге аажок изий бээр).

Уруглар шөлүңүң дериг херекселдери

Уруглар шөлүңгө элээн каш чылдарда ажылаар быжыг мебельди кылып алыр. 30 уруглар турар шөлгө мебельдин ыяавыла турар эң бетижи хемчээли: үш ангы хемчээлдиг стулчугаштар 30, алды кижя олулар столдар 5, хеп уштур черге болгаш участокка хереглээр сандайлар 6, бичи уругларны орунуары 30, аржылы азар аскыштар 2, хеп

азар аскыштар 2, херекселдер болгаш ойнааарактар шыгжаар шафтаар база аскыштар 1, сава шыгжаар шафтаар болгаш аскыштар 1.

Оон ынай бичи уругларны санына четчир аяк-сазаны тургузар. Аржылы, сыртык хаптары, ак чоорганнар, трусики, думчук аржыкчылар бир бичи уруг бүрүзүңгө ийини турар. Уруглар санына четчир кылын чоорганнар херек. Кухняга хереглээр аржылы 2, бичи уругларның чемнеяр столдарына клёнка база херек.

Бичи уругларның хүн чуруму

Бичи уругларны физиктиг болгаш угаан талазы-биле шың өзүп доруугарыга, оларны бүгү амыдыралына артып калыр турум эки чаңчылдарны кижизидеринге уруглар шөлүңгө тодаргай хүн чурумун тургузар херек.

Бир чыл аады ай чедир назылыг бичи уругларга хүн чуруму

Уруглар шөлүңгө хөнуү турарларның эртен дурар—7 шак.
Бажыңнарындан кээп турарларның чыгыры үези—7 шак 30 минута.
Эртенги чөм—8 шак 30 минута.
Эртен удурдуу—9 шак 30 минутадан 11 шак 30 минута чедир.
Дүштеки чөм—12 шактан 1 шакка чедир.
Сергектенип ойнаары—1 шактан 2 шак 30 минута чедир.
Хүндүскү уйгу—3 шактан 4 шак 30 минута чедир.
Сергектенип ойнаары—4 шак 30 минутадан 5 шак 30 минутага чедир.
Кежээки чөм—5 шак 30 минута.
Бажыңнарындан кээп турарларның дегер чанарының үези—6 шактан эдилээр.
Бир чыл аады айдан өрү 7 хар чедир назылыг уругларның хүн чуруму
Бажыңнарындан кээп турарларның чыгыры—7 шак 30 минута.

Эртенги чөм—8 шак 20 минута чедир.

Кичээлдер—9 шактан 9 шак 20 минута чедир. Учасокка селгүстөп ойнаары—9 шак 30 минутадан эгелээр.

Эштишкин азы обликание—11 шакта.

Дүштеки чөм—2 шак 45 минута чедир.

Ойнаары—3 шакта.

Оюнар, огородка ажыл (элээдилерге)—4 шакта.

Кежээки чөм—7 шакта.

Бажыңнарыңче чанары—8 шакта эгелээр.

Бичи уругларның чемнеилгезин организастаары

Уруглар шөлдериңиз болгаш яслилериниң ажылы үзүктелишкин чок болур төлөздө, колхоз оларны акша-биле болгаш чөм продуктулары-биле хандырып хүлээлгелиг.

Бир эвес уруглар шөлү 9-тан 10 шак чедир ажылдап турар болза, уругларны 3 катап чөмгерер—12 шак иштинде ажылдап турар болза 4 катап чөмгерер.

3 катап чөмгерилге үезинде бир бичи уругта мындагы продуктуларны бөзөрүн көрүп турар: кызылтас далганындан кылган хлеб 200, грамм, кызылтас далганы—10, картофель далганы (крахмал)—8, крупа болгаш макарон—15, ногаалар—200, картофель—130—150, чигир—30, кофе—15, пшене—15, кофе—3, зыт—30, балык эди—50, сүт—300, ааржы—30, сметана—10, ак-саржак—30, дус—15, дагаа чуургазы—0,5 грамм болур.

Элээн каш хүннерде бээр чөмнерин чижек кылдыр көргүзүп болур. Бир дугаар хүнде эртенги чөм: сүтке хайындырган ак кадык, чигирлиг шай, хлеб. Дүштеки чөм: макаронун мун, быжырган дагаа чуургазы, кат хандызы. Кежээки чөм: саржакка быжырган далган, эмгиг эмер уругларга далгандан хайындырган кадык, какао (тускай чөмиштиг шай).

Ийи дугаар хүнде эртенги чөм: макаронун сүттүг мун, ак кадык (эмер уругларга), чигирлиг шай, ак хлеб. Дүштеки чөм: ногаалыг смета-

на холуктуг эштиг мун, макарон холуктуг зыт, ристен хайындырган хоюткан кадык (эмер уругларга), компот. Кежээки чөм: капусталыг далган, чигирлиг шай, хоюткан картофель (эмер уругларга), хлеб.

Уш дугаар хүнде эртенги чөм: рис кадык, сүт, хлеб. Дүштеки чөм: хоюткан картофель, эйттен кылган котлет, каттан хайындырган кисель, хлеб. Кежээки чөм: хоюткан кырылкар кадык (эмер уругларга), чигирлиг шай болгаш оон-даа ынай.

Уругларны ажаап хайгаарары.

Ада-иелер бичи уругларны яслиге болгаш удулгар шөлүңгө арыг-шевер кылдыр чундургаш эккээр. Яслиниң ажылдакчылары бичи уругларга боттары үлегер болур ужурлуг: арыг болгаш шеверги кетинер, колдарының, баш дүгүңүн болгаш хезиниң арыг болурун хайгаарар. Бүгү ажылдакчылар халатты болгаш бажыңга аржымыдыг болур ужурлуг.

Бичи уруглар чөм ижериниң мурунда болгаш албаннаар бажыңга барган соонда холдарын чунар, удурунун мурунда чунар болгаш буттарын чуур. Бичи уругларны баштарының дүгүн ай санында кыргышыр чугула, дыргактарың неделя санында кезер. Бичи уругларны чунарынга эптиг болзун дээш чунар демирлерин оларның өзүлдезинге таарыштыр кылыр.

Бичи уруг бүрүзүңгө тускай ак хеп, сыртык, кылын чоорган, матрац, аржылыг турар ужурлуг, орун-дөжөк херекселин демдектеп ангы черге калагалат турар.

Сыртыкты, кылын чоорганны болгаш матрацты неделя санында салганы каксыр болгаш силгири. Ак чоорганнары хүнүнүң-не силгири кактаар болгаш бир ай иштинде ийден эвөөш эвес катап солуур, аржымыды неделяда 1 катап солуур.

Бажыңны болгаш участокту ажаары

Бажыңны болгаш участокту арыг, корум-чурумнуг тургузар, шаланы хүнде ийи удаа чуур. Мебельди, эжиж кастыктарын, сонга алаан, сонга рамаларын болгаш ыштан кылган улуг ойнаарактары өл пөс-

биле хүнүнүң-не чодар болгаш хлораминиң чылыг суг-биле неделяда бир катап чуур. Столдар кырында клёнканы чөм ижериниң мурунда болгаш оон соонда чодуп, хүнүн төнтүзүнде хлораминиң изиг суг-биле чууру эргежок чугула. Чөм кылыр өрөөлдүн шалазын чөм кылган соонда чуур. Кухня столдарын болгаш доскаларын изиг суг-биле чуп турар. Чөм догланчыларын аскы дугаалыг кочалдарже урар болгаш шөлдүн левискээринден хүнүнүң-не ырадып турар. Сонгаларын ажит тургузар, сээктер кирибери-биле ол ажит сонгаларны марля-биле азы шаараттыр кезип каан саазың-биле дуглаар. Хүнүнүң-не бичи уруглар кээринин мурунда база кежээ уруглар шөлүнүң участогуң сугарып, аштап ширбиер, бокту хаагыр бок хааржаанга төгөр, ол хааржакты участок хериминиң бир булуңунга тургузар.

Уруглар шөлүңүң өртөн камгалаан

Чайгы үедө өрт айымы онза улуг, ычангаш уруглар шөлүңүң (яслиниң) эргелекчизи баш удур камгалалдыг бүгү хемчеглерин ап чорудар ужурлуг.

Өртке удур дүрүмнерин чогаадып кылып, тус черин өрт камгалат чери-биле чөпшөөрштерин алыр болгаш шөлдүн ажылдакчы бүрүзүңгө ол дүрүмнерин таныштырар. Бүгү ажылдакчылар өрт өжүрениң колкол чөксетерин ажылап билер ужурлуг. Бичи уругларны албан черинге өрт болу берген таварылгада, бичи уругларны үндүрениң планы турар ужурлуг, аңаа бөлүк бүрүзүн үндүрер талазы-биле харысалгалыг кижиниң адын бижеэн турар. Бичи уругларны кайнаар үндүрени, кайыже ап чорударын, бичи уругларны хевин кедирип үндүренинге кижизидикчилерге кым дузалажыры планга айткан турар ужурлуг. Оон-биле кады өрт үзүндө яслинин турар чери болгаш дериг-херекселдерин камгалаарының талазы-биле ясли эргелекчизиниң ап чорудар хемчеглерин ол планга айткан турар.

А. ОНИСИМОВА,

Кызыл хоорайның № 1 яслиниң эргелекчизи.

ПРОФЭВИЛЕДЕРИНИҢ Ш БҮГҮ-ДЕЛЕГЕЙ КОНГРЕЗИ

Октябрь 15-те эртенги хурал ВЕНА. Эртенги хуралды Ф. Зупка (Чехословакия) даргалаан. Саналдар талазы-биле комиссиянын кежигүнү Гринвуд (Мурнуу-Африка эвиле) конгресстин адынга 511 чагаа-лар болгаш телеграммалар келген дугайында допчу делегелди кылган, яны-бүрү чурттарнын ажилчы чоннары конгрессти чымдырганынга байыр чедирип, амыдырал байдалды экижидер дээш, тайбын дээш демиселге ажилчынын аңгынын чангыс-эвин быжыдарына оон шиптирлер илги бээр дээрзинге бүүрүлгөн ол чагааларда болгаш телеграммаларда илередип турар.

Оон соонда хүн айтырынын «Экономикиги болгаш социал хөгжүлдө дээш демиселге, капиталист болгаш колониалдыг чурттарда национал хамаарышпас чорукту болгаш демократтыг хосталгаларны камгалаарына профэвилелдеринин сорулгаларынын дугайында» деп ийги айтырыгнын талазы-биле илеткелди кылгыр-биле профэвилелдеринин Бүгү-делегей федерациязынын даргазы Джузеппе Ди Витторнога сөс берген.

Бодунун илеткелинин баштайгы кезезинге Ди Витторно экономика талазы-биле чангыс черге даптаашкыннын, ажилчы чоннарын амыдырал денелинин кудулаанынын база капиталист болгаш колониалдыг чурттарнын чонунун ортукма бөдүктөрүн улам күштүлгөн турар түрүгүн чоруунун чылдагааннарын анализтеп чугаалаан.

Чер бөмбүрээнде чонун үштүгүн кезээ мырнай түрүгүн байдалдарда чурттап турары Катышкан Нациялар Организациязынын сөөлү статистиктиг сан-медээлеринден илден-дир деп илеткелди меделгези. Шынында чылда оулга кижилер төрелетенин ол кезезинде чурттап турар чонун кижилер бүүрүзүгө оонажыры дөңгүл-ле 41 доллар чедип турар болгаш чер бөмбүрээнде чонун чүгө бештин бир кезезинге ол оулга 461 доллар болуп турар.

Ханы түрүгүн байдалда чурттап турар чүс-чүс миллион кижилер аарыглар болгаш халдымалыг аарыглар калбаа-биле неперээр турбуже, херек кырында эмнелге дууламын албай турар. Кижилер төрелетенин үштүгүн бир кезинде 6 муң чурттакчыларга бир эмчи оонажыры турар. Олар ортумаа-биле 30 харга чедир-ле чурттап турарлар.

Миллион-миллион кижилерин ол түрүгүн байдалы чүгө үргүлчүлөп турар эвес, харын үзүктөл чокка улам ханылап турар. Бир эвес дайын мурунда бир хүнде 2200 колониалдыг хергелдер турган кижилерин саны (Медицина эртеми кижинин хүнде чеминге 3000 колониалдыг хергелдерин деп тодараткан) чер бөмбүрээнин бүгү чонунун 38,6 хуузу болуп турган болза, 1952 чылда илди кижилерин саны 59,6 хуу азы чер бөмбүрээнин чонунун хой нуруузу болган деп чүвени бадыткаар арганы КНО-нун статистиктиг сан-медээлери берип турар тур.

Ди Витторно национал болгаш делегей экономикада монополияларнын тергилденин дугайын база чугаалаан. Бүдүрүлгөн хөгжүлдө, илди болгонда калбак массаларнын хергелдерин эң улуг кончаларын алырынга таарыштып тургузарын ораалыктып турарлар. Олар ону ажилчы массаларын дарлаар чорукту күштүлдеринин аргазы-биле, метрополияларда-даа, база ол ышкыш колониаларда-даа чиг-эттин курлавырларын үптө-дээбелдериин аргазы-биле, эргежок чугула апарганда бүдүрүлгөн хөгжүлдө эки сагышты-биле моондактарынын аргазы-биле боттандырынын ораалдыктып турар деп Ди Витторно чугаалаан. Бүдүрүлгөн чөпсөк-херекселдерин кызыгарып ажилчаар чорук ажил алып арганы эвээжидип, хой-хөй чурттарда ажил чокталып чорукту көүдөлдөп турар.

1952 чылда делегей экономиказынын байдалынын дугайында КНО-нун социал болгаш экономика чөвүлелинин илеткелинен көстүп турары болза, алды сайзырангай капиталист чурттарда—Канада, Франция, Италия, Норвегия, Швеция, АКШ оларда ажилдыг турар чорукту денели 1951 чылдан 1952 чылга чедир эскерлишин чокка арткан.

Ол-ла чылдарда ажилдыг турар чорукту денели дөрт чурттарда—Бельгияда, Данияда, Голландияда, Англияда кудулаан. Харын Англияда ажилдыг турар чорукту денели 1950 чылдан бээр кудулааны көстүп турар. Ындыг байдалды билди алырда чонун үзүктөл чөк өүлдөзүн өөренип көөргө-ле чет-чир. Делегейде күш-ажыл кылдар миллион-миллион анык кижилер ажилды негеп турар. Ынчалза-даа олар эртеминин азы мергежилдик биленин аайы-биле кандыг-бир ажилды хостуу-биле шилеп алып

чорукту чүгө чөпшээрвейи турар эвес, харын кандыг-бир ажилды «чүседир арганы бээрин безин чөпшээрвейи турар.

Бистин профэвилелдер болза, аныктарын ажилдаар, амыдыраар эргези дээш демиселди баштаар ужурулуг деп Ди Витторно чугаалаан.

Капиталист чурттарда ажил чоктарын өскенин тодаргайлап турар сан-медээлери илеткелчи көргүскөн. Чижээлээрге, Данияда күш-ажыл биржазында бүрүктөкөн ажил чоктарын саны 1950 чылда чуртта бүгү ажил кылып шыдаар-ларын 8,7 хуузу турган болза, а оң бо үеле олар 12,5 хуузу болуп турар. Италияда бо сан ол-ла үенин иштинде 14-тен 16 хуу чедир, Бельгияда 6,8-тен 6,9 хуу чедир болза.

Капиталист ажилчы чоннарын ажилдан үндүр сывыраарын доктаамал айынылган алаанга тудар дээш ажил чокталып чорукту ажилда, ажил төдөвирин болгаш пособилерин кызыраары оларга төгөп, бүдүрүлгелерге фашисттер хевирин корум-чурмуун тургузуп турар.

Ам америкачы үлеер-биле чорудуп турар күш-ажылдыг бүдүрүчүлүүнү бедилешкин база озал-ондактыг таварышталарын санын көрүдөдир, бүдүрүлгөдө капитал салышкыннарын кызыраар, эндере чөпсөглөшкенин политиказын бүгү үргезин ажилчы чоннарын этинге салыр дээр ораалдыкышкынар-биле капсырлажып турарын көргүзүп турар сан-медээлери кол кол капиталист чурттарын аайы-биле Ди Витторно көргүскөн.

Ажилчы чоннарын аажок мөлтүүр болгаш боттуг ажил төдөвирин кудулаар чорук-биле чергелештир улуг-улуг капиталисттерин кончалары көүдөлдөп турар.

Ажилчы чоннарын амыдырал денелин камгалаар болгаш экижидеринче уланган негелделер болза, профэвилелдеринин кол демиселди болуп артар ужурулуг деп Ди Витторно айткан.

Америк империализминин «чагай сеткилин» шывы-биле чорудуп турар үптөкчи политиказын Ди Витторно тодаргайлап чугаалаан.

«Маршалдык планы», «Коломбонун планы», «Труннин программынын 4 дугаар чүгүлү», «Шуманн план» болгаш «еске-даа план» болза, АКШ-тын «кат» тургузар» болгаш «хөгжүдөр» дээр аяннык болап турары мергил чурттарнын экономиказынче америк монополияларнын шүргүп киреринге дузалап турар чөпсөк болуп деп илеткелди чугаалаан. Америк «дузаламын» ол чурттарнын экономиказын суларадырына чедирип, ажил чокталып чорукту чидиглендирип, ажилчы чоннарын байдалын тойрайталып турар.

1952—1953 чылдарда маршалдыктын Европанын бүгү кол чурттарына буураашкын илеси-биле көстүп келген, ылангыя ол чорук Бельгияга, Францияга болгаш Австрияга хамааржыр. Эске талазында чамдык капиталист чурттарда көлөз ажил-агай бүдүрүлгөзү чангыс черге даптаашкыннын дүүрээзинин байдалында турар, ыңчаарга сула сайзырангай чурттарда буураашкынче уланган оң тодазы-биле илередип турар.

Маршалдыктын чурттардан үнер экспорт 1951 чылдан 1952 чылга чедир күштүү-биле кызырылган болгаш ылангыя 1953 чылдын баштайгы айларында ол кызырылда онза кескү апарган.

Азиянын, Африканын болгаш Мурнуу Американын сула сайзырангай чурттарынын улус ажилчынын байдалы онза багай болуп турар. Ол чурттарда чиг-эттин экспорту күштүү-биле кызырылган болгаш өртөктер кудулаан, ыңчамыже чок импорт барааннарын өртөктер улгаткан.

Бүгү делегей салымын ол нияти туруш чок чоруунга дузалап турар күчүлдү фактор болза, демократтыг чурттар-биле салдыгы улуг-улуг монополияларнын хоругдааны болур. Национал хамаарышпас чорук дээш улустарын демиселдине хамаарыштып илеткелчинин демелгезини болза, шаанда колония, чартык колония болгаш сула сайзырангай чурттарга тыттып келген бо айтырыг болза, бо хүн Италия, Франция, Бельгия, Голландия ышкыш илди сайзырангай капиталист чурттарда, база чамдык черге-биле Англияда-даа тыттып келген.

Ди Витторно оон ынай бүдүрүлгелерге ажилчы чоннарын демократтыг эргелерин камгалаар дугайында айтырыгын чугаалаан.

Яны-бүрү чурттарнын экономиказына монополияларнын өзүп турар тергилдери-биле, база ол чурттарнын экономиказын америк империализмче чагыртканы-биле кады бүгү капиталисттиг курунелерде реакция

күштөлип турар деп Ди Витторно меделгези. Ажилчы чоннар болгаш улус массалар калдыг-дошкун дерзин чоруктарга таваржып турар. Ол реакция фашизмнин үүлгелин боттандырып турар. Чазактарнын улустарнын чаалап алган демократтыг хосталгаларын узуткап чок кылырынче угландырган дерзин чоруктары баштайгы согушкуну профэвилелдеринин эргелеринге, организацияларнын хостуг болур чоруунга, ажил сокадышкыннын чорудар эргеге таварыштырып турар. Амы-ботту, дайнам хлебти, ажил төдөвирин, бодунун ажилдаар эргезин камгалаар сорулгалыг ажилчы массаларын бүгү коллективтиг хөдөлүшкүннеринче ол дерзин чоруктарын угландырган.

Амгы байдалда профэвилелдеринин эргелерин дугайында (амыдырал денелин дугайында, национал хамаарышпас чорукту дугайында болгаш тайбын дугайында айтырыг-биле холбашкан) айтырыг болза, ажилчы чоннарын эң-не кол негелдени болур деп Ди Витторно чугаалаан. Ынчангаш мөң саналым болза: 1) ажилчы чоннарын бөдүүн болгаш чарлып болбас эргелерин дугайында кол лозунгуну 1954 чылдын май 1-ин таварыштырып илди үндүрүр; 2) профэвилелдеринин Бүгү-делегей федерациязы бүгү делегейин профэвилелдеринин болгаш ажилчы массаларын демократтыг эргелеринин негелделерин бүдүрүлгелерге чогаалып тургузар. Ол негелделери калбаа-биле непередир ужурулуг, харын ону КНО-га болгаш Күш-ажылдык делегей организациязынга кириген туруп база болур.

Түнелинде Ди Витторнонун чугаалааны болза, күш-ажылдын, дешигенин болгаш тайбыннын күжү канчаар-даа аажок улуг, бистин херээвис шынын. Бистин бурунгаарлашкыннысты кандыг-даа күш моондактап шыдавас. Бистин хүрээленин сыйы катыштырып, ажилчынын аңгынын чангыс-эвинин болгаш улустар аразынын сагыш-сеткил катыштырышкыннын, делегейин бүгү ажилчы чоннарын чангыс-эвинин тугуу улам бедиле-биле, улам бурунгаарладымындар эштер.

Октябрь 15-те кежээки хурал

ВЕНА. Конгресстин октябрь 15-теги кежээки хуралы Ди Витторнонун илеткелди чугаалажыры-биле эгелээ. Латин Американын ажилчы чоннарын Конфедерациянын даргазы Ломбардо Толедано бир дугаарында сөс алгаш, конфедерациянын ажил-чорудулгазынын болгаш Латин Американын ажилчы чоннарын демиселин дугайын чугаалаан.

Ол Конфедерацияны Латин-американын ажилчы чоннарын баштайгы дайныч болгаш күзел-соруукту организациязы болур деп айттып-шаан, Ломбардо Толеданоун демелгезин болза, ол организация сектантышын чамдык алдагалдарын болдурган, ылангыя ол алдагал чонун калбак массалары-биле, интеллигенция-биле пролетариаттын эвилелин чедир үнелеп көрбөс чоруктан, ажилчынын аңгынын демиселинде, национал хамаарышпас чорукту камгалаар дээш демиселден хоорулганнан илерези.

Ол алдагалдарын колдуунда ажил эртен бис деп Толедано меделгези, оон тодаргай херечиси болза, Миланга болган II конгресске 21 төлөөлөр олурушкан болза, амгы конгресске 18 латин-америк чурттардан 160 төлөөлөр олуржуп турары факты болур. Чүгө Гантанын болгаш Никарагуанын төлөөлөкчилери келбээн.

АКШ-тын албадалы-биле хөдөлип турар реаксылыг профэвилелдеринин ажилдакчыларын чарылдырыкчы ажил-чорудулгазын Толедано шүгүмчүлээ.

Түнелинде Толедано Латин Американын профэвилелдеринин мурунда турар практиктиг сорулгаларын чугаалаан.

Германиянын ажилчы чоннарын чангыс-аай төлөөлөрүнн кежигүнү Келлер Барын Германиянын ажилчыларнын чурттап, демиселги чурттар байдалдарын чугаалаан.

Түнелинде Келлер бүгү Германиянын ажилчы чоннарын чангыс-аай эпче катыгарын кыйгырган, чүгө дээр, чүгө ол чангыс-аай эп америк болгаш герман империалисттерин планнарына моондактарын таварыштыраар аргалыг.

Конгресстин кежээки хуралына Хосе Орфелио Монтеррос (Сальвадор), Родольфо Кинтеро (Венесуэла), Фердинанд Смит (Ямайка), Трей Фалк (Швеция), Проманик (Индия) санал берген.

СЭТА-нын тускай корр.

Айыыл чок чорукту Чөвүлелин даргазына А. Я. Вышинскийн чагаазы

НЬЮ-ИОРК. Айыыл чок чорукту Чөвүлелинде СССР-нин доктаамал төлөөлөкчизи А. Я. Вышинский октябрьн 12-де Айыыл чок чорукту Чөвүлелин даргазына чагаа чоруткан, ында чугаалап турары:

«Триест дугайында айтырыгнын талазы-биле Американын Катышкан Штаттарынын болгаш Англиянын чазактары бо чылдын октябрь 8-те меделеп кылганнар.

Айыыл чок чорукту Чөвүлелин хүн айтырында кирип турары тодаргай, Хостуг Девискээр Триестин Губернаторун томуйлаар дугайында айтырыгын чугаалажыры-биле Айыыл чок чорукту Чөвүлелин хуралын айтырган меделеп-иле холбаштыр чымдыраар дээрги Дарга, Силерден дилеп тур ме.

Оон-биле кады Айыыл чок чорукту Чөвүлелин көрүлдөзүн бодунун кирип турарым резолюциянын төлөвилелин чорудар алдардыг болдум.

Айткан айтырыгнын талазы-биле Айыыл чок чорукту Чөвүлелин хуралын чымдыраар хүнүн дугайын мөңз саат чокка дынадырын диледим».

Резолюциянын совет төлөвилелинде чугаалап турары болза:

«1947 чылдын сентябрь 15-те күштүг болуп кирген. Италия-биле Тайбын Керезинин Хостуг Девискээр Триестин тургузарына, база Италия-биле Тайбын Керезинин негелделерин үрээни-биле дүрүм чокка даптыкы шериг болгаш шерик-далай базаны болу берген Триестин районунга хамаарышкан кезин амгыга чедир күсөтин мезин кичээпке албышаан; АКШ-тын болгаш Великобританиянын Чазактары Италия-биле

Тайбын Керезин үрөп, Хостуг Девискээр Триестин хуваарын боттандырып турар чорук курунелерин аразына, хамыктык мурунда Хостуг Девискээр Триест-биле кызыгарлажып турар чурттарын аразында харылазаларга хамаарыштыр дүрбүшкүннерин күштөлдөргө чедирин, Европанын ол районунда тайбынга болгаш айыыл чок чорукка кыжанын тургузуп турар деп чүвени меделгезишаан; Хостуг Девискээр Триестиге хамаарышты Италия-биле, Тайбын Керезинин күсөтинмейн турарын харлазы-биле хостуг девискээрнин Доктаамал дүрүм-биле көрдүнгөн демократтыг эргелерин оон чову ажилчаар аргажок болуп турарын барымдалаш;

Италия-биле Тайбын Керезинге VI капырландын 11 чүгүлү, а ол ышкыш Хостуг Девискээр Триестин Губернаторун томуйлаарын талазы-биле АКШ-тын, Великобританиянын, Франциянын болгаш СССР-нин Даштыкы Херектер Министрлеринин Чөвүлелин 1946 чылдын декабрь 12-деги шиптирин барымдалаш, Айыыл чок чорукту Чөвүлелин доктадыры болза:

1. Хостуг Девискээр Триестин Губернаторунга полковник Флюкиерин томуйлаар;

2. Хостуг Девискээр Триестин тур корум-чурмуун дугайында дүрүмү лоп-дорван күштүг болдуруп кирер;

3. Тайбын Керезинин негелделери-биле дүштүр Хостуг Девискээр Триестин тур Чазак Чөвүлелин тургузар;

4. Хостуг Девискээр Триестин Доктаамал дүрүмү Губернатору томуйлаан үдөн эгелээш үш ай хуу-саанын иштинде күштүг болдуруп кирер».

Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязынын күүсекчи бюрозунун Кол Ассамблеянын даргазына чоруткан чагаазы

НЬЮ-ИОРК. Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязынын КНО-да доктаамал төлөөлөкчизи Элеонора Кан Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязынын күүсекчи бюрозунун Кол Ассамблеянын сески сессиязынын даргазына чоруткан чагаазын пардалага чарлаары-биле дамчыды берген. Тунистен, Мароккодан болгаш эске-даа африканчы девискээрлерден Профэвилелдеринин үшкү Бүгү-делегей конгрессинин төлөөлөрине паспорттарын бөйрүн француз эрге-чаргыраларын ойталаанын оларламышкынны ол чагаада илередип турар.

«Француз хыналданы адаанда турар чурттарда профэвилелдеринин эргелерин херекке албас шак ында чорукка Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязынын күүсекчи бюрозун шиптирлин-биле уурданып тур. Профэвилелдеринин үшкү Бүгү-делегей конгрессинге согултурган төлөөлөргө паспорттар бөйрүн ол комитет француз чазакка сумелээр дугайында бистин саналывысты үшкү

комитетке (социал, кижизиг чорук болгаш культура айтырыларын талазы-биле комитет—Ред.) дамчыды бээрин Кол Ассамблеянын даргазында күүсекчи бюроз дилеп тур. Француз хыналданы адаанда турар Соңу Африканын чурттарына база Барын болгаш Экваториалдыг Африканын девискээрлерине кижинин, демократтыг хосталгаларын эргелерин болгаш профэвилелдеринин эргелерин камгалаар дээш боттуг хемчеглерин алыры-биле КНО-нун Кол Ассамблеянын Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязынын күүсекчи бюрозун кыйгырып тур...»

Бот шиптирлетиниленин эргелерин чедип алып дээш ол чурттарын улустарын күзел-сорууктарын Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязын чугаа чокка деткип туу. Амгы үеде бо айтырыгны көрүп турар Кол Ассамблея ол принциптерин деткирин Профэвилелдеринин Бүгү-делегей Федерациязы дилеп тур»—деп чагаада чугаалаан. (СЭТА).

Бразиль тараачынарнын ядарангай байдалы

МОНТЕВИДЕО. Бразилиянын соңу-чөөн талазын элзэн хөй районнарында 13 миллион чон аштангы байдалда туруп турарын «О Мундо» солун меделзеп турар. Кандыкы-биле холбаштыр база амыдырап чурттаар чүве тып алып дээш, тараачынар даянам хлеб дилеп, хоорайдан үнүп чоруунга албадалып турар.

Улуг чер элекчилери тараачынарнын ядарангай байдалын ажилда алгаш, мөдчүлгени күштөлдөп «О Популар» солунга үнгөн материалдардан илден болуп турар. «Өлүмүг ядарал үргүлчүлөп турар. Аштан тараачынар садыглаашкын чүгүлү болу берген. Бир кижинин 100 круэйрога садып, тараачынарнын куларгылаштыр садып болгаш садып ал-даа турар» деп ол солун үргүлчүлөп бижзэн.

Чуртта тараачынарнын ядарангай байдалы болгаш көдөз ажил-агай бүдүрүлгезинин буураашкынны чүгө чаягаар болушкуннар-биле тайылбырлатынмай турар. Көдөз ажил-агай национал экономиканын үнденин болуп турза-даа, оон хөгжүлдөзиге эргежок чугула хөргелдерин чазак үндүрбей турарын «Импренса популяр» солун меделзеп турар. Бюджет хөргелеринден көдөз ажил-агайга чүгө 4 хуудан биче-ле алып турар акша-хөргенин төлөвилээни тодаргай көргүзүп болуп турар.

Депшилгелди пардалганын айттып турарын эзугаар алырга, көдөз ажил-агайнын буураашкыннын кол чылдагааннары чуртта бразиль тараачынарнын кадыг-дошкун мөдчүлүп турар улуг чер элекчилеринин болгаш америк монополияларнын ка-

ратуразында аажылап турарында болуп турар. Улуг чер элекчилери кижизиг эвес байдалда түрүгү чурттап турар 30 миллион тараачынарнын мөдчүлүп турарын «Импренса популяр» солун бижзэн. Көдөз ажил-агай министрнин меделзэни эзугаар алырга, 9,5 миллион хире бразиль тараачынар чери чокталып, ону кулданкыч негелделерге бээрине албадалып турар.

Бразиль чазактын үндүрүп болгаш чээли политиказы оонак болгаш ортумак тараачын ажил-агайларын хоозурага чедирип, улуг чер болгаш мал элекчилеринин байлы алырына илди берип турарын «Импренса популяр» солун бижиз турар. Көдөз ажил-агайны чээлилендирерине үндүргөн фондурларын чүгө 5 хууун оонак болгаш ортумак тараачын ажил-агайлар ап турар, а оон өскөзү улуг чер элекчилеринин холунга кирип турар.

Көдөз ажил-агай бүдүрүлгезинин буураашкыны болгаш тараачынарнын куруглаашкыны болза, эске чурттарге Бразилиянын көдөз ажил-агай продуктуларын үндүрүп чорукту кызыраарыч уланган, америк садыг политиказынын база уржуу-биле болдунуп турар. Бразилияга сайгарылга чок бараанынын болгаш чөпсөз төгөвишаан, АКШ болза, оон-биле кады бразиль көдөз ажил-агайнын хергелеп турар барааннарын ынаар кирбей турарын солуннар меделзеп турар. Чурттуг көдөз ажил-агайнын хөгжүлдерине эргежок чугула бараанна бо чыл бразиль илпорттун чүгө 1/30 кезин болган сан-медээлери бразиль конгресске үндүрүп көргөн. (СЭТА).

Вьетнамнын Улустуң армиязынын дайнычы чорудулгазы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелинин дамчыдып турары болза, Вьетнамнын телеграф агентилелинн меделзэни эзугаар алырга, октябрьн эгезинде болгаш сентябрьн дургузунда Вьетнамнын Улустун армиязынын кезектери Кызыл хемин аксынга дайнычы чорудулгазын чорутпушаан, дайныга аар чидиргелерин таварыштырган.

Октябрь 4-те Ханойнун чөөн талазында Хай-Дуонг мөжүнүк пунктуларын бирээзинге улустун кезектери дайнынын камгалап ротазын чылча шапкан. Ол-ла хүн Вьетнамнын Улустун армиязынын салбырлары Ханойнун муруну-чөөн талазында Хуиг-Ен мөжүнүк № 39 оруунга французтарын эске бир ротазынче халдаан. Дайнынын 60 солдаттары чок кылдынган болгаш туттурган.

Вьетнамнын телеграф агентилелинн оон ынай меделзеп турары болза, сентябрьн төнчүзүндө Вьетнамнын Улустун армиязынын кезектери Ханойнун соңу талазында Сон-Тай мөжүга дайнынын 45 солдаттарын саядан үндүргөн.

Луок хеминин соңу талазында районга «ук черин аштап-арыгларын талазы-биле» дайнынын операциязын болдурашса сорууда-биле улустун күштери Улустун армиязынын кезектери-биле боттарынын чорудулгаларын сыйып хатыштырып тургаш, сентябрьн 28-те дайнынын Донг-Лак тургузуче атакалаан. Алаа дайнынын дөрт роталары чылча шаптырган. Ксюанг-Труонг, Жиао-Тоуй болгаш Хай-хау районнарда туруп турар чокта чаа тургустунгай чалча батальоннарга удур алды катап атакалары ап чоруткан. Улустун армиязынын кезектери болгаш партизанар сентябрь 23-тен 27-ге чедир дайнынын элзэн каш роталарын чылча шаап узуткаан.

Тускай меделзэе үндөзүлөш Вьетнамнын телеграф агентилелинн айттып турары болза, Кызыл хемин оң талакы эрин дургаар хөдөлип турар Улустун армиязынын кезектери август 25-тен сентябрь 25-ке чедир дайнынын 2267 солдаттарын болгаш офицерлерин чок кылган. Ол-ла үенин дургузунда Улустун армиязынын салбырлары дайнынын 17 куук машиналарын болгаш 3 танкызын үрей аткан болгаш дайнынын бир самолөдун андара аткан. (СЭТА).

Чилде ажил сокадышкыны

МОНТЕВИДЕО. Уругвайнын «Ламанья» содунунун меделзеп турарын эзугаар алырга, Чилинин Антофагаст мөжүнүк чөс-хола казар уургайларын ажилчынары ажил төдөвирин бедилерин болгаш эске-даа негелделерин хандырып бээрин негевеишаан, ажил сокадышкыны чарлаан. Чункаматтын чөс-хола казар уургайларын 5 муң ажит ажилчынары ажилын соксатканнар. Дынадылда айттып турары болза, Потрерилюстун чөс-хола казар уургайларын ий муң ажилчынары ажилын соксадырынга чок хире болуп турар.